

Pwyllgor	Pwyllgor Craffu Addysg ac Economi
Teitl yr Adroddiad	Strategaeth Addysg Gwynedd tuag at 2032
Dyddiad y cyfarfod	14 Medi 2023
Awdur	Garem Jackson, Pennaeth Addysg
Aelod Cabinet Perthnasol	Cynghorydd Beca Brown

1. PWRPAS YR ADRODDIAD

- 1.1 Cyflwynir yr adroddiad yma ar gais aelodau'r Pwyllgor Craffu Addysg ac Economi.
- 1.2 Drwy gyfrwng yr adroddiad, cyflwynir gwybodaeth gefndirol, ynghyd ag ymateb i gwestiynau'r craffwyr a dderbyniwyd ymlaen llaw am Strategaeth Addysg ddrafft Gwynedd.
- 1.3 Ystyrir yr eitem hon yn gyfrwng i ymgysylltu cynnar gydag aelodau'r Pwyllgor Craffu ar fersiwn gychwynnol o Strategaeth Addysg ddrafft ar gyfer Gwynedd. Cyflwynir hefyd fersiwn gychwynnol o Asesiad Effaith Cydraddoldeb, ac Asesiad Effaith Llesiant.

2. CEFNDIR

- 2.1 Cyhoeddwyd y strategaeth wreiddiol *Rhaglen Strategol "Tuag at 2025": Dyfodol Addysg a Hyfforddiant i Blant a Phobl Ifanc yng Ngwynedd* yn 2010 er mwyn gosod cyfeiriad ar gyfer y maes addysg a hyfforddiant yng Ngwynedd hyd at 2025. Mae'r Strategaeth Addysg ddrafft newydd sydd gerbron yn adeiladu ar seiliau'r Rhaglen Strategol yma am y degawd nesaf hyd at 2032.
- 2.2 Rhaid cydnabod fod newidiadau pellgyrhaeddol wedi bod ym maes addysg yng Nghymru ers cyhoeddi'r *Rhaglen Strategol "Tuag at 2025": Dyfodol Addysg a Hyfforddiant i Blant a Phobl Ifanc yng Ngwynedd* yn 2010, yn cynnwys ond nid yn gyfyngedig i'r canlynol:
 - Deddf Cydraddoldeb 2010 – Dyletswydd Cydraddoldeb y Sector Cyhoeddus: Canllawiau i Ysgolion yng Nghymru
 - Sefydlu model cenedlaethol ar gyfer gweithio'n rhanbarthol (2015)
 - Deddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol (Cymru) 2015
 - Cymraeg 2050 (2017)
 - Deddf Anghenion Dysgu Ychwanegol a'r Tribiwnlys Addysg (Cymru) 2018
 - Sefydlu Academi Genedlaethol ar gyfer Arweinyddiaeth Addysgol Cymru (2018)
 - Fframwaith Cwricwlwm i Gymru (2020)
 - Rheoliadau Cynlluniau Strategol y Gymraeg mewn Addysg (2021)
 - Cyhoeddi Prydau Ysgol am Ddim i holl blant cynradd Cymru (2021)
 - Fframwaith ar sefydlu dull ysgol gyfan ar gyfer llesiant emosiynol a meddyliol (2021)
 - Y Cod Addysg Cydberthynas a Rhywioldeb (2022)
 - Bil Addysg Gymraeg: Papur Gwyn (2023)
 - Rhaglen Dreigl Cymunedau Dysgu Cynaliadwy (2023)
 - Sefydlu'r Comisiwn Addysg Drydyddol ac Ymchwil (2023)

2.3 Rhaid cydnabod hefyd, fod ystyriaethau a gyrwyr lleol sydd yn dylanwadu ar y gyfundrefn addysg, gweledigaeth ac amcanion y Strategaeth Addysg i'r dyfodol hefyd, ac rydym angen sicrhau ein bod yn cynnal a chefnogi yr hyn sydd yn dda ac yn unigryw am y gyfundrefn addysg yng Ngwynedd, ynghyd ag adnabod cyfleoedd i ymateb i rai heriau sy'n debygol o wynebu'r gyfundrefn nawr ac i'r dyfodol, megis:

- Cynnal a chryfhau ein darpariaeth addysg a hyfforddiant er mwyn galluogi plant a phobl ifanc Gwynedd i gyrraedd eu llawn potensial ac i feithrin y cymwysterau a'r sgiliau sy'n eu galluogi i fyw a ffynnu.
- Cynnal a chryfhau'r Gymraeg ymhob agwedd o fywyd ysgol a'r cymunedau a wasanaethir yn sgil canlyniadau Cyfrifiad 2021.
- Sicrhau gwasanaethau cefnogi lles rhagorol i blant a phobl ifanc Gwynedd er mwyn eu cynorthwyo i oresgyn rhwystrau a chyrraedd eu llawn potensial.
- Cryfhau arweinyddiaeth ar bob lefel ac ymateb i'r her o recriwtio athrawon a chymorthyddion yn ein hysgolion
- Sicrhau hyfywedd a gwytnwch ein hysgolion pan fo gostyngiad yn niferoedd dysgwyr yn sgil cyfraddau geni isel, poblogaeth sy'n heneiddio a di-boblogi gwledig.
- Gwella ein stad ysgolion er sicrhau'r amgylchedd dysgu gorau posib i'n plant a'n pobl ifanc pan fo gennym gynifer o adeiladau i'w cynnal, a disgwyliad i'r stad ysgolion fod yn ddi-garbon dros y cyfnod nesaf.
- Ymateb i'r her o gynnal y gyfundrefn addysg mewn cyfnod digynsail o doriadau i gyllidebau Awdurdodau Lleol.

2.4 Mae'r 5 amcan a welir yn y Strategaeth Addysg ddrafft yn alinio ac yn ategu'r cyfeiriad a'r datblygiadau cenedlaethol ym maes addysg dros y blynyddoedd diweddar, ynghyd ag ymateb i'r gyrwyr lleol a nodir uchod. Dyma'r 5 amcan a nodir yn y Strategaeth:

Amcan 1	Hawl i Addysg a Hyfforddiant: Mae pob plentyn a pherson ifanc yn gallu cael mynediad at addysg a hyfforddiant o'r ansawdd uchaf posibl sy'n eu galluogi i ffynnu a chyflawni eu potensial.
Amcan 2	Ehangu a chryfhau ein darpariaeth Gymraeg a dwyieithog: Mae pob plentyn a pherson ifanc yn elwa o ddarpariaeth addysg Gymraeg a dwyieithog o'r radd flaenaf, ynghyd â mynediad i gefnogaeth a gwasanaethau arbenigol drwy gyfrwng y Gymraeg sydd yn eu galluogi i lwyddo, ffynnu, a gwireddu eu dyheadau ar gyfer y dyfodol.
Amcan 3	Iechyd a Lles Dysgwyr: Mae pob plentyn a pherson ifanc yng Ngwynedd yn barod i ddysgu gan allu elwa'n llawn ar yr addysg a'r hyfforddiant sydd ar gael, ac yn gallu cael mynediad rhwydd at gefnogaeth i wella eu lles emosiynol, meddyliol a chorfforol.
Amcan 4	Gweithlu Addysg rhagorol a gefnogir gan staff rhagorol: Mae pobl plenty a person ifanc yng Ngwynedd yn cael eu haddysgu gan athrawon a thimau Cymorth rhagorol.
Amcan 5	Amgylchedd Dysgu Gynaliadwy o Safon Uchel: Mae ysgolion Gwynedd yn cynnig amgylchedd dysgu diogel, ysbrydoledig a chynaliadwy o'r radd flaenaf i ddysgwyr ac athrawon y sir, ac yn sefydliadau sydd â chysylltiad cryf â'u cymunedau. Mae dysgu y tu hwnt i'r dosbarth yn cael ei ymestyn drwy ddefnydd o dechnolegau digidol o ansawdd gan fanteisio i'r eithaf hefyd ar yr amgylchedd naturiol a'r awyr agored.

--	--

2.5 Diau y gwelwn newidiadau cyson a pharhaus eto dros y blynyddoedd nesaf wrth i ni ymadael a'r cyfnod ôl-bandemig ac ailsefydlu'r 'normal' a fodolai'n ôl yn 2019 yn ein hysgolion. Yn sgil hynny, ynghyd â'r gyrwyr lleol, ystyrir y Strategaeth yn ddogfen fyw y bydd modd ail-ymweld â hi yn gyson dros y 10 mlynedd nesaf er sicrhau bod y weledigaeth a'r amcanion yn parhau'n gyfredol, yn cyfarch y datblygiadau diweddaraf, yn parhau i adlewyrchu ein dyheadau ni'n lleol ar gyfer addysg yng Ngwynedd, gan sicrhau hefyd bod y gyfundrefn addysg i'r dyfodol yn cyfarch anghenion plant a phobl ifanc y sir.

3. CWESTIYNAU'R CRAFFWYR

Isod, rydym yn cyfarch y cwestiynau a dderbyniwyd ymlaen llaw gan y craffwyr:

3.1 A yw cyflawni gweledigaeth y Strategaeth yn realistig?

Mae'r Adran Addysg o'r farn fod y weledigaeth a nodir yn y Strategaeth yn realistig gan ei fod yn adlewyrchu ac yn ategu gweledigaeth, cyfeiriad a blaenoriaethau lleol a chenedlaethol ar gyfer addysg. Cydnabyddir bod gosod gweledigaeth tymor hir (10 mlynedd) yn heriol, ond o ystyried fod y Strategaeth yn ddogfen fyw, a gaiff ei hadolygu'n barhaus, bydd modd ail-ymweld â'r weledigaeth a'r amcanion ar unrhyw adeg er sicrhau bod y weledigaeth a'r amcanion yn parhau'n gyfredol, ac yn parhau i adlewyrchu ein dyheadau ni'n lleol ar gyfer addysg yng Ngwynedd.

3.2 A yw blaenoriaethau'r Adran Addysg a nodir yn y Strategaeth yn addas ac amserol?

Mae'r Adran Addysg o'r farn fod y weledigaeth a'r amcanion a nodir yn y Strategaeth yn addas ac amserol gan eu bod yn adlewyrchu blaenoriaethau cenedlaethol a lleol, ac yn ategu'r amcanion a adnabuwyd yn y ddogfen *Rhaglen Strategol "Tuag at 2025": Dyfodol Addysg a Hyfforddiant i Blant a Phobl Ifanc yng Ngwynedd*. Ystyrir y Strategaeth yn ddogfen fyw y bydd modd ail-ymweld â hi yn gyson dros y 10 mlynedd nesaf er sicrhau bod y weledigaeth a'r amcanion yn parhau'n gyfredol, ac yn parhau i adlewyrchu ein dyheadau ni'n lleol ar gyfer addysg yng Ngwynedd.

3.3 I ba raddau mae blaenoriaethau'r Strategaeth Addysg yn alinio gyda chyfeiriad a blaenoriaethau corfforaethol eraill y Cyngor?

Gellir gweld llinyn arian clir rhwng y meysydd blaenoriaeth canlynol yng Nghynllun Cyngor Gwynedd 2023-28 ac amcanion y Strategaeth Addysg ddrafft:

Maes Blaenoriaeth: Gwynedd Yfory	Amcanion y Strategaeth Addysg ddrafft
<ul style="list-style-type: none"> Trawsnewid addysg ar gyfer plant yn eu blynyddoedd cynnar 	<ul style="list-style-type: none"> Hawl i Addysg a Hyfforddiant
<ul style="list-style-type: none"> Cinio am ddim 	<ul style="list-style-type: none"> Iechyd a Lles Dysgwyr
<ul style="list-style-type: none"> Moderneiddio adeiladau a'r amgylchedd dysgu 	<ul style="list-style-type: none"> Amgylchedd Dysgu Gynaliadwy o Safon Uchel
<ul style="list-style-type: none"> Hyrwyddo llesiant plant a phobl ifanc a lleihau cost anfon plant i'r ysgol 	<ul style="list-style-type: none"> Iechyd a Lles Dysgwyr

<ul style="list-style-type: none"> • Ymestyn cyfleoedd chwarae a chymdeithasu ar gyfer plant a phobl ifanc y sir 	<ul style="list-style-type: none"> • Iechyd a Lles Dysgwyr
---	---

Maes Blaenoriaeth: Gwynedd Gymraeg	Amcanion y Strategaeth Addysg ddrafft
<ul style="list-style-type: none"> • Moderneiddio ac ehangu'r ddarpariaeth drochi ar gyfer dysgu Gymraeg i blant 	<ul style="list-style-type: none"> • Ehangu a chryfhau ein darpariaeth addysg Gymraeg a dwyieithog
<ul style="list-style-type: none"> • Hybu defnydd o'r Gymraeg gan drigolion Gwynedd 	<ul style="list-style-type: none"> • Ehangu a chryfhau ein darpariaeth addysg Gymraeg a dwyieithog

Ceir rhagor o wybodaeth yn y Strategaeth Addysg ddrafft.

3.4 I ba raddau mae blaenoriaethau'r Strategaeth Addysg yn alinio gyda chyfeiriad a blaenoriaethau cenedlaethol?

Mae'r Strategaeth Addysg ddrafft sydd gerbron hefyd yn alinio gyda chyfeiriad a blaenoriaethau cenedlaethol, ac isod enwir rhai o'r blaenoriaethau cenedlaethol rheiny a ategir gan Strategaeth Addysg ddrafft Gwynedd:

- Deddf Cydraddoldeb 2010 – Dyletswydd Cydraddoldeb y Sector Cyhoeddus: Canllawiau i Ysgolion yng Nghymru
- Cwricwlwm i Gymru
- Cymraeg 2050
- Deddf Anghenion Dysgu Ychwanegol a'r Tribiwnlys Addysg (Cymru) 2018
- Academi Genedlaethol ar gyfer Arweinyddiaeth Addysgol Cymru
- Rhaglen Cymunedau Dysgu Cynaliadwy
- Deddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol (Cymru) 2015

Ceir rhagor o wybodaeth yn y Strategaeth Addysg ddrafft.

3.5 I ba raddau mae angen adnoddau ychwanegol i wireddu dyheadau'r Strategaeth Addysg?

Byddai'n dda gallu datgan y bydd adnoddau ychwanegol ar gael i wireddu dyheadau'r Strategaeth Addysg, ond yn sgil y ffaith ei bod yn gyfnod heriol iawn ar wasanaethau cyhoeddus yng Nghymru yn sgil y wasgfa ariannol, effaith chwyddiant a chynnydd mewn costau byw, cydnabyddir y bydd angen gwneud y defnydd gorau o'r adnoddau sydd ar gael i ni er mwyn cyflawni'r weledigaeth a'r amcanion a amlinellir yn y Strategaeth dros y 10 mlynedd nesaf.

Fel Adran a Chyngor rydym wastad wedi gwneud defnydd darbodus o gyllid, gan wneud y defnydd gorau o gyllidebau a grantiau cyfalaf a refeniw i gefnogi ein gweledigaeth, blaenoriaethau ac amcanion yn lleol, a byddwn yn parhau i wneud hynny dros y degawd nesaf i wireddu gweledigaeth ac amcanion y Strategaeth Addysg ddrafft yma.

Wrth gwrs, petai ffynonellau ariannol ychwanegol newydd yn dod i law yn ystod cyfnod y Strategaeth, byddwn yn sicr o flaenoriaethu unrhyw adnoddau ychwanegol i gyfrannu at wireddu'r weledigaeth a'r amcanion.

3.6 Pa fewnbwn sydd wedi bod gan ran-ddeiliaid allweddol i weledigaeth a blaenoriaethau'r Strategaeth?

Yn ystod Tymor yr Haf 2023, bu i'r Adran Addysg gynnal trafodaeth anffurfiol gyda'r aelodau Cabinet ar y weledigaeth a'r amcanion drafft ar gyfer y Strategaeth Addysg. Yn y cyfarfod hwnnw, cytunwyd gyda'r aelodau Cabinet i flaen-graffu'r fersiwn drafft o'r Strategaeth Addysg gan dderbyn sylwadau'r Pwyllgor Craffu Addysg ac Economi er ystyriaeth gan yr Adran a'r Aelod Cabinet dros Addysg cyn gweithredu unrhyw gamau pellach.

Mae'r tabl isod yn cynnwys amlinelliad drafft o'r camau y bwriedir eu cymryd gan yr Adran i sicrhau mewnbwn rhan-ddeiliaid allweddol i weledigaeth ac amcanion y Strategaeth:

Cam	Pwrpas	Amserlen
GwE	<ul style="list-style-type: none"> • Ceisio mewnbwn GwE i gynnwys y Strategaeth Addysg ddrafft 	4 Medi 2023
Pwyllgor Craffu Addysg ac Economi	<ul style="list-style-type: none"> • Cyflwyno Strategaeth Addysg ddrafft • Cyflwyno amserlen amlinellol ar gyfer yr ymgynghoriad cyhoeddus 	14 Medi 2023
Grŵp Cynllunio Strategol Uwchradd	<ul style="list-style-type: none"> • Ymgysylltu gyda phenaethiaid ysgolion uwchradd Gwynedd ar gynnwys y Strategaeth Addysg Ddrafft 	Medi/Hydref 2023
Grŵp Ymgynghorol Dalgylchol Cynradd ac Arbennig	<ul style="list-style-type: none"> • Ymgysylltu gyda phenaethiaid ysgolion uwchradd Gwynedd ar gynnwys y Strategaeth Addysg Ddrafft 	Medi/Hydref 2023
Fforwm Ieuencid	<ul style="list-style-type: none"> • Ymgysylltu gyda phlant a phobl ifanc 	Medi/Hydref 2023
Cabinet	<ul style="list-style-type: none"> • Ceisio caniatâd i ymgynghori ar y Strategaeth Addysg ddrafft 	7 Tachwedd 2023
Ymgynghoriad Cyhoeddus	<ul style="list-style-type: none"> • Ymgynghoriad yn ceisio barn ar gynnwys y strategaeth addysg ddrafft a rhannu gwybodaeth am yr heriau sy'n wynebu'r gyfundrefn bresennol. • Fel rhan o'r ymgynghoriad, bwriedir cynnal sesiwn galw heibio ymhob dalgylch uwchradd. 	20 Tachwedd – 12 Ionawr 2023
Cabinet	<ul style="list-style-type: none"> • Adrodd yn ôl yn dilyn yr ymgynghoriad. • Yn ddibynnol ar ganlyniad yr ymgynghoriad, gofyn i'r Cabinet fabwysiadu'r Strategaeth Addysg derfynol a Chynllun Blaenoriaethu cysylltiedig. 	20 Chwefror 2024
Llywodraeth Cymru	<ul style="list-style-type: none"> • Cyflwyno Rhaglen Amlinellol Strategol i Lywodraeth Cymru (yn seiliedig ar gynnwys y Cynllun Blaenoriaethu) 	31 Mawrth 2024

3.7 Mae'n bwysig nodi yr angen i'r amserlen uchod gyfarch yr angen i gyflwyno rhaglen amlinellol strategol newydd fydd yn nodi ein blaenoriaethau ar gyfer Rhaglen Dreigl

Cymunedau Dysgu Cynaliadwy ar gyfer y 9 mlynedd nesaf i Lywodraeth Cymru erbyn Mawrth 2024.

4. ARGYMHELLION

4.1 Gofynnir i'r aelodau:

- gyflwyno sylwadau ar y weledigaeth ac amcanion yr Adran Addysg a nodir yn y Strategaeth Addysg ddrafft tuag at 2032 a thu hwnt.
- Gyflwyno sylwadau ar yr Asesiadau Effaith Cydraddoldeb a Llesiant.